

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА НОВИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ

Ефективність виробництва зерна суттєво залежить від розробки сучасних технологій вирощування і впровадження нових високопродуктивних, стійких проти несприятливих умов вирощування сортів пшениці. Провідне місце серед зернових культур займає пшениця м'яка озима, поліпшення якості зерна якої є однією з проблем аграріїв. Цінність пшениці озимої визначається, головним чином, вмістом білка, кількістю та якістю клейковини в зерні. Значний вміст клейковини не лише поліпшує харчову цінність хліба, але є основною умовою хороших хлібопекарських якостей борошна.

Поліпшення якості зерна – складна, але цілком вирішувана проблема, яка залежить від комплексу взаємопов'язаних організаційно-господарських, агротехнічних та інших факторів. Одним із важливих агротехнічних заходів поліпшення якості зерна є правильний підбір попередників та строків сівби. Визначення оптимальних умов вирощування, за яких повною мірою реалізуються потенціальні можливості сорту як за врожайністю, так і якістю зерна, є необхідним. Мета роботи – вивчити вплив попередників, строків сівби та генотипу на показники якості зерна нових сортів пшениці м'якої озимої, а саме на вміст білка та сирової клейковини в борошні, індекс деформації клейковини, показник седиментації.

Матеріалом досліджень були нові сорти пшениці м'якої озимої Миронівського інституту пшениці: 'Берегиня миронівська', 'Господиня миронівська', 'Горлиця миронівська', 'МІП Княжна', 'Трудівниця миронівська'; вирощені після попередників: сидерального пару (гірчиця біла), гороху на зерно, озимого ріпаку на зерно й кукурудзи на силос за сівби 5, 15, 25 вересня та 5 жовтня ($\pm 1 \div 3$ дні).

Дослідження проведені у 2014–2015 рр. показали, що кращі попередниками для отримання якісного зерна пшениці м'якої озимої є сидеральний пар та горох/зерно, після яких були отримані високі показниками седиментації (варіювання від 52,5 до 85,5 мл.), вмісту білка (варіювання від 12,7 до 16,6 %) та сирової клейковини (варіювання від 24,5 до 38,3 %). Якість клейковини сортів за всіма попередниками та строками сівби відповідала першій та другій групам (варіювала в межах 58–95 одиниць приладу ВДК). Після попередника кукурудза/силос отримали середні мінімальні значення показників седиментації (57 мл.), вмісту білка (12,9 %) та сирової клейковини (26,2 %).

Вміст білка в борошні пшениці озимої м'якої більшою мірою залежав від генотипу та попередника і меншою від строку сівби. Спостерігається тенденція зменшення показника седиментації за сівби пшениці в більш пізні строки по попереднику горох і збільшення по попереднику озимий ріпак. Найменший вплив попередників та строків сівби на якість зерна виявлено в сорту 'МІП Княжна'. За показниками якості зерна кращими сортами є 'Горлиця миронівська', 'МІП Княжна' та 'Берегиня миронівська'.

УДК 631.527.1

Реут А. А., кандидат биологических наук, старший научный сотрудник

Миронова Л. Н., кандидат сельскохозяйственных наук, заведующий лабораторией

ФГБУН Ботанический сад-институт Уфимского научного центра РАН

E-mail: cvetok.79@mail.ru

ИТОГИ СЕЛЕКЦИИ ДЕКОРАТИВНЫХ КУЛЬТУР В БОТАНИЧЕСКОМ САДУ-ИНСТИТУТЕ УНЦ РАН

В Башкирии работы по созданию новых сортов пиона гибридного были начаты еще в 50-х гг. XX века О. А. Кравченко и Л. С. Новиковой. Ими было создано 6 сортов, пользующихся широким спросом среди населения РБ и за ее пределами. По другим культурам селекционная работа не проводилась. За период с 1995 по 2012 гг. на базе Ботанического сада-института УНЦ РАН методами межвидовой и межсортовой гибридизации было создано 85 новых сортов декоративных культур, в том числе пионов – 17 ('Аврора', 'Аркаим', 'Иремель', 'Людмила Миронова', 'Мечта С.П. Королева', 'Мустай Карим', 'Ольга Кравченко', 'Рудольф Нуреев', 'Сашенька', 'Песня Курая', 'Полярник-8', 'Сабантуй', 'Торнадо', 'Чак-Чак', 'Чингиз-Хан', 'Урал-Батыр', 'Уфимец'), ирисов – 12 ('Амина', 'Кашкадан', 'Салават Чемпион', 'Салям', 'Акмулла', 'Зигальга', 'Инзер', 'Ирендик', 'Нугуш', 'Сагит Агиш', 'Ургун', 'Юрюзань'), хризантем – 42 ('Директор З.Х. Шигапов', 'Загир Исмагилов', 'Памяти Е.В. Кучерова', 'Профессор Л.М. Абрамова', 'Доктор В.П. Путенихин', 'Регина', 'Дина', 'Ленвера', 'Алтын Ай', 'Земфира', 'Осенние Грезы', 'Хадия Давлетшина', 'Дуслык-450', 'Страна Айгульм', 'Волны Агидели', 'Золотая Юрта', 'Шиханы Башкирии', 'Памяти Н.В. Старовой', 'Байрам', 'Виват Ботанику', 'Памяти С.А. Мамаева', 'Памяти А.К. Мубарякова', 'Кандры-Куль', 'Огни Уфы', 'Альфира', 'Сакмара', 'Ватан', 'Белая Река', 'Журавлиная Песнь', 'Зухра', 'Гульфия', 'Насима', 'Атыш', 'Афарин', 'Тюзель', 'Караидель', 'Лейсан', 'Мажит Гафури', 'Нэркэс', 'Полянка', 'Радик Гареев', 'Рима Байбурина'); гиппеаструмов –